

еволюцію стратегій і мотивацій, але й відображає вплив зміни законодавства, економічних умов та глобальних трендів на ці угоди. Загалом, хоча спостерігається загальний розвиток угод ЗіП, але їх кількість та вартість піддаються значним коливанням, вплив яких може бути пов'язаний з економічними та геополітичними факторами. Дані аналізу свідчать про різну динаміку угод ЗіП в різних регіонах світу, зокрема, про зростання та стабільність в Азії, коливання в Європі та стабільність у Америці, що впливає на глобальну картину злиттів та поглинань компаній.

Література

1. Global M&A Industry Trends: 2023 Mid-Year Update. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/services/deals/trends.html#trends>
2. Mergers and acquisitions (M&As) worldwide - statistics & facts. URL: <https://www.statista.com/topics/1146/mergers-and-acquisitions/#topicOverview>

Куртишан К.М.

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти

Решитько Т.В.

к. е. н., доцент

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

СУТНІСТЬ ЗОВНІШНЬОГО ДЕРЖАВНОГО БОРГУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ

Фінансова глобалізація та розвиток міжнародних фінансів сприяли полегшенню доступу урядів країн до фінансових ресурсів, що, з одного боку, сприяє вирішенню проблеми дефіциту державного бюджету та фінансування соціально-економічного розвитку, а з іншого боку – призводить до швидкого зростання зовнішньої державної заборгованості країн, що розвиваються, та країн з перехідною економікою.

Відповідно до джерел, з яких держава залучає позикові кошти, державний борг поділяється на внутрішній та зовнішній: «внутрішній державний борг – це заборгованість держави всім громадянам чи юридичним особам, які тримають внутрішні державні облігації), а зовнішній державний борг - запозичення держави на зовнішньому ринку» [1]. Вчені також розрізняють ці два види державної заборгованості відповідно до кредиторів. Так, «зовнішній державний борг» розглядається як «заборгованість держави іншим країнам, міжнародним економічним організаціям та іншим особам», а «внутрішній державний борг – як заборгованість держави власникам

державних цінних паперів та іншим кредиторам в середині країни» [2, с. 103].

На рівні світової економіки зовнішня заборгованість розглядається як складова транскордонних потоків капіталу. Зокрема, чистий загальний приплив капіталу можна розкласти на прямі іноземні інвестиції, іноземні портфельні інвестиції в акції, зовнішні борги та інші статті [3]. Таким чином, формується взаємозв'язок між зовнішньою заборгованістю країн та економічним зростанням, що підтверджується теоретичними та емпіричними дослідженнями міжнародних потоків капіталу та економічного зростання.

Для вивчення зв'язку між зовнішнім державним боргом та економічним зростанням Касарес Е. використав ендегенну модель зростання для малої відкритої економіки. Вчений перевіряв, як економіка реагує у стабільному стані на збільшення частки зовнішнього державного боргу до ВВП, і отримав нелінійну залежність між часткою зовнішнього державного боргу у ВВП і темпами зростання [4]. Тобто результати описували зміну залежності зовнішнього державного боргу та економічного зростання як перевернуту U-подібну криву (рис. 1.1). Ця нелінійність є результатом двох протилежних впливів на темпи зростання економіки, коли частка зовнішнього державного боргу у ВВП збільшується.

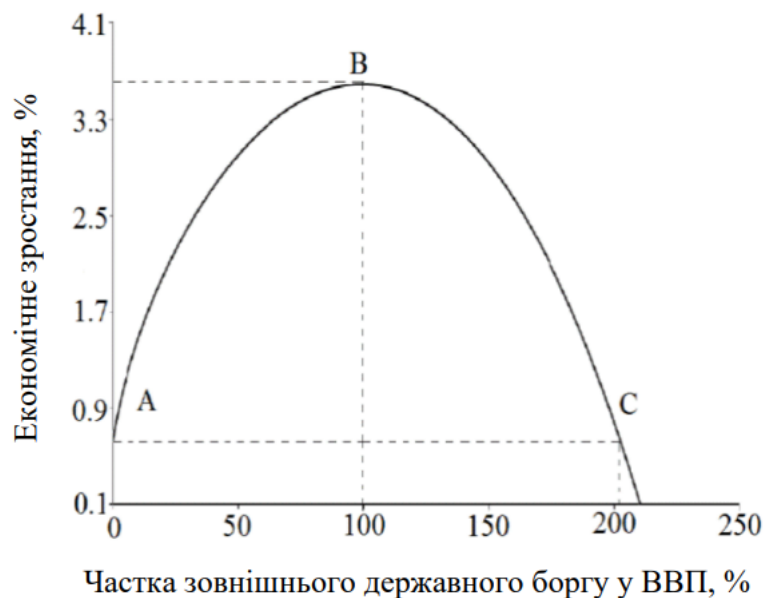

Рис. 1.1. Відношення зовнішнього державного боргу до ВВП та зростання в стабільному стані

Позитивний ефект полягає в наступному: коли частка зовнішнього державного боргу у ВВП збільшується, знецінюється реальний обмінний курс, а технологічний ринковий сектор залучає ресурси. Таким чином, частка

робочої сили, зайнятої у виробничому секторі, зростає, а відношення неторгівельного до оборотного капіталу зменшується, збільшуючи темпи зростання економіки. Негативний ефект полягає в наступному: коли частка зовнішнього державного боргу до ВВП збільшується, зростає премія за ризик країни та збільшуються процентні виплати за загальним зовнішнім боргом. Таким чином, зменшується наявний дохід домогосподарств, зменшується частка заощаджень у ВВП і зменшуються ресурси для накопичення капіталу, а отже, темпи зростання економіки зменшуються [4].

Державний борг впливає на темпи зростання в основному через приватні заощадження, державні інвестиції та загальну продуктивність факторів виробництва. Однак, на основі детального огляду емпіричної літератури Паніза У. та Пресбітеро А. зробили висновок, що нелінійний зв'язок між державним боргом і зростанням з пороговим значенням у 90% ВВП не завжди підтверджується залежно від вибірок країн і методів оцінки [5]. Важливо зазначити, що в емпіричній літературі наводяться випадки, коли зв'язок між боргом і зростанням завжди є негативним. Наприклад, М. Кумар і Дж. Ву, досліджуючи країни у період 1970-2007 рр., виявили обернений зв'язок між початковим державним боргом і зростанням ВВП на душу населення для розвинутих економік і країн, що розвиваються [6].

Результати наукових досліджень свідчать про нелінійний вплив зовнішнього державного боргу на економічне зростання. Накопичення міжнародних резервів в результаті надання кредитів іноземцям для купівлі вітчизняних торгівельних товарів обумовлює зростання державних витрат на закупівлю ринкових товарів, що призводить до девальвації реального обмінного курсу, стимулюючи ринковий сектор. Своєю чергою, збільшення співвідношення зовнішнього державного боргу до ВВП має позитивний вплив на торгівельний сектор шляхом зниження відносної ціни неторгівельного товару. Таким чином, зі зниженням реального обмінного курсу частка робочої сили, зайнятої в торгівельному секторі, зростає, а частка неторгового капіталу до торгового капіталу зменшується. Зв'язок між зовнішнім державним боргом та економічним зростанням має U-подібну форму. Два протилежних впливу на темпи зростання економіки пояснюють цю нелінійність між співвідношенням зовнішнього державного боргу до ВВП та зростанням. Позитивний ефект полягає в тому, що коли зовнішній державний борг збільшується, відносна ціна неторгівельного товару знижується, таким чином торгівельний сектор залучає ресурси. Негативний ефект полягає в тому, що коли зовнішній державний борг зростає, премія за ризик країни зростає, а процентні виплати за приватним і державним боргом

збільшуються. Таким чином, зменшуються наявні доходи домогосподарств і відношення заощаджень до ВВП, зменшуються ресурси для накопичення капіталу, що призводить до сповільнення темпів економічного зростання.

Отже, за низьких рівнів заборгованості збільшення співвідношення зовнішнього боргу до ВВП може сприяти зростанню, але за високих рівнів заборгованості збільшення співвідношення зовнішнього боргу до ВВП негативно впливає на економічне зростання. Крім того, досягнення максимального рівня зовнішнього державного боргу свідчить про неефективну фінансову та боргову політику держави. Уряд країни повинен застосовувати відповідні інструменти та вживати заходів для уникнення високого рівня зовнішнього боргу та запобігання ситуаціям, які можуть призвести до загострення фінансово-економічної кризи чи дефолту.

Література

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/news/mizhnarodnespivrobitnictvo/mvf>.
2. Ватаманюк-Зелінська У. З., Педченко І. І. Боргові зобов'язання держави: статистичний аналіз. Економічний простір. 2021. № 168. С. 102-107.
3. Alfaro, L., Kalemli-Ozcan, S., and Volosovych, V. Sovereigns, upstream capital flows, and global imbalances. Journal of the European Economic Association. 2014. Vol.12(5). P. 1240-1284.
4. Casares E. R. A relationship between external public debt and economic growth. Estudios Económicos. 2015. Vol. 30 (2). P. 219-243.
5. Panizza U. and A.F. Presbitero. Public Debt and Economic Growth in Advanced Economies: A Survey. Swiss Journal of Economics and Statistics. 2013. Vol. 149(2). P. 175-204.
6. Kumar, M.S. and J. Woo. Public Debt and Growth. International Monetary Fund. IMF Working Papers. 2010. no. 174.

Лабінцева О.П.,
викладач, I категорія
Лозівська філія Харківського автомобільно-
дорожнього фахового коледжу
м. Лозова, Україна

УПРАВЛІНСЬКІ ІННОВАЦІЇ ЯК ДРАЙВЕР ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В УМОВАХ ПОСТВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Війна в Україні завдала значних руйнувань економічній системі країни. Для відновлення економіки та забезпечення її сталого розвитку в поствоєнний період важливу роль відіграватимуть управлінські інновації.

Управлінські інновації - це впровадження нових методів управління, які дозволяють підвищити ефективність діяльності підприємства або